10. 11. 2004

ID: 28907

Veřejná listina

Veřejná listina v souladu s ustanovením § 134 o.s.ř. prokazuje, není-li dokázán opak, pravdivost toho, co je v ní osvědčeno. Pravdivost obsahu listiny (tzv. správnost) přitom může být hodnocena; důkaz o tom, že obsah takové listiny neodpovídá skutečnosti je připuštěn.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1391/2002, ze dne 17.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o dovolání J. Š., zast. advokátem, podanému proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2001, sp. zn. 30 Co 444/2001 (v právní věci žalobců A/ J. Š. a B/ L. Š., proti žalovaným 1/ J. K. a 2/ V. K., o vyklizení bytu, vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 11 C 391/99) tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Nymburce svým – ve věci druhým - rozsudkem ze dne 21.6. 2001 pod č.j. 11 C 391/99-227 zamítl žalobu, kterou žalobci usilovali o vyklizení bytu specifikovaného v enunciátu tohoto rozhodnutí ze strany žalovaných, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Žalovaným nebyla přiznána náhrada nákladů řízení.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozhodnutí soudu prvního stupně svým rozsudkem ze dne 14.11. 2001 pod č.j. 30 Co 444/2001-252 ve vztahu mezi žalobcem J. Š. a žalovanými potvrdil s tím, že výrok o nákladech řízení mezi žalobcem a žalovanými správně zní tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně. Ve vztahu mezi žalobkyní L. Š. – v důsledku jejího zpětvzetí žaloby v plném rozsahu – a žalovanými byl rozsudek okresního soudu zrušen a v tomto rozsahu bylo řízení zastaveno. Ve vztahu mezi žalobkyní a žalovanými nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů před soudy obou stupňů žádnému z účastníků. Ohledně náhrady nákladů odvolacího řízení byl pak žalobce zavázán zaplatit žalovaným částku 232,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Byt, který je předmětem řízení, byl původně ve vlastnictví Stavebního bytového družstva B. v P., přičemž žalovaní jako manželé (a členové družstva) k tomuto bytu měli právo společného užívání. V roce 1997 se žalovaní dostali do finanční tísně a půjčili si částku 30.000,- Kč. V souvislosti s touto půjčkou žalovaní formou zástavy uzavřeli s manžely M. dohodu o převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu. Manželé M. členská práva a povinnosti převedli na J. S., který od dohody o převodu členských práv a povinností odstoupil poté, co mu byla vyplacena částka 250.000,- Kč. Tuto částku žalovaným půjčili dne 2.3. 1998 žalobci, a to v souvislosti s jejich eminentním zájmem o předmětný družstevní byt žalovaných. Proto také byla dne 2.3. 1998 mezi účastníky sporu uzavřena písemná dohoda o převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu. Zároveň byla téhož dne mezi žalobci jako už nájemci a žalovanými jako podnájemci uzavřena smlouva o podnájmu sporného bytu na dobu určitou do 30.6. 1999. Jak dokládá výpis z katastru nemovitostí, žalobci byli s právními účinky od 2.12. 1998 vedeni jako spoluvlastníci předmětného bytu. Dne 20.1. 1999 dali

žalovaným výpověď z podnájmu bytu.

Jak krajský soud uvedl již ve svém prvním rozhodnutí (zrušujícím usnesení ze dne 24.1. 2001, č.j. 30 Co 533/2000-151), jako zcela zásadní bylo nutno zodpovědět předběžnou otázku spočívající v posouzení dohody o převodu členských práv a povinností k danému bytu uzavřené dne 2.3. 1998 mezi účastníky řízení, a to z hlediska platnosti této smlouvy, se zvláštním zřetelem na vůli obou smluvních stran. V průběhu řízení totiž žalobci i žalovaní setrvali na svých odlišných tvrzeních. Zatímco žalobci uváděli, že se se žalovanými dohodli na převodu bytu, žalovaní jednoznačně uváděli, že jejich vůle směřovala k uzavření dohody o výměně bytu.

Původní vůle účastníků směřovala k tomu, že dojde ke směně jejich bytů. Předmětný byt žalovaných v P. měl být vyměněn za byt žalobců v Čelákovicích. Podle tvrzení žalobců si však žalovaní po podpisu dohody o převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu dne 2.3. 1998 v momentě, kdy opustili objekt bytového družstva, vše rozmysleli, a rozhodli se členská práva k bytu převést na žalobce, aniž by požadovali protiplnění spočívající v následném převodu bytu žalobců v Č. Dle verze žalobců došlo k dohodě účastníků, že žalovaní převedou na žalobce členská práva a povinnosti ke spornému bytu za odstupné 1,050.000,- Kč. Uvedená hotovost měla být předána ve stejný den žalovaným v bytě žalobců v Č. Žalovaní však v průběhu celého řízení rozhodně popírali, že by na jejich straně došlo ke změně vůle a především odmítali, že by od žalobců převzali uvedenou částku.

Po provedení velmi podrobného dokazování soud prvního stupně dospěl k závěru, se kterým se soud odvolací ztotožnil, že smlouva v podobě dohody o převodu členských práv a povinností k předmětnému družstevnímu bytu ze dne 2. 3. 1998 uzavřená mezi účastníky je absolutně neplatným právním úkonem dle § 37 odst. 1 občanského zákoníku pro nedostatek vůle žalovaných takovou smlouvu uzavřít.

Žalovaní především prokázali, že po uzavření zmíněné dohody o převodu členských práv a povinností měla dle ujednání účastníků následovat stejná dohoda ohledně bytu žalobců v Č., čímž měl být dovršen akt výměny obou bytů. Vůle účastníků tedy směřovala ke směně obou bytů. Zcela klíčové v této souvislosti bylo tvrzení žalobců, že předali žalovaným dne 2.3. 1998 krátce poté, kdy se dohodli na SBD na výměně bytů, jako odstupné za předmětný byt částku 1,050.000,- Kč v hotovosti. Podle názoru obou soudů žalobci tuto skutečnost neprokázali. Ze všech provedených důkazů vyplývá, že žalobci jako osoby s vysokoškolským vzděláním byli při uzavírání různých právních smluv velmi obezřetní. Za těchto okolností lze ztěží uvěřit, že by žalovaným předali částku převyšující 1,000.000,- Kč bez jakéhokoliv písemného potvrzení. Žalobci neprokázali ani to, že by ke dni 2.3. 1998 disponovali částkou 1,050.000,- Kč, když se jejich tvrzení o tom, kde si uvedenou hotovost opatřili, v průběhu řízení měnila.

Ani námitka žalobců, že jsou zapsáni jako vlastníci předmětného bytu v katastru nemovitostí, nijak nebránila posouzení důvodnosti uplatněné žaloby. Za situace, kdy dohoda o převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu byla soudem I. stupně shledána pro nedostatek vůle na straně žalovaných absolutně neplatnou, jsou všechny další navazující právní úkony rovněž neplatné. Na žalobce tak nemohla platně přejít členská práva ke Stavebnímu bytovému družstvu B. P., nájemní právo k předmětnému bytu a tedy ani vlastnické právo na základě smlouvy o převodu bytu uzavřené mezi žalobci a SBD B. P. Pokud žalobci nejsou vlastníci (ani nájemci) předmětného bytu, nemají v

tomto řízení aktivní legitimaci. Odvolací soud proto jako věcně správný potvrdil rozsudek soudu I. stupně, kterým byla zamítnuta žaloba na vyklizení předmětného bytu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce J. Š. prostřednictvím svého právního zástupce dne 14.1. 2002 dovolání, které v přípise doručeném téhož dne shrnul, a které poté doplnil podáním doručeným dne 18.1. 2002. Dovolatel brojí především proti soudy „převrácenému“ pojetí důkazního břemene. Žalobce je podle zápisu v katastru nemovitostí vlastníkem sporného bytu a důkazní břemeno je proto na žalovaných, kteří by měli vyvracet obsah této veřejné listiny. Soudy chybně zhodnotily jednotlivé svědecké výpovědi i údaje žalobců ohledně nabytí částky 1,050.000,- Kč, jejichž pozdější poopravení bylo vedeno snahou o přesnost i v detailech. Jádro toho, co mělo být dokazováno navíc odvolací soud chybně posunul do „prehistorie“ sporu, místo aby se zabýval i nepřímými důkazy potvrzovanou verzí žalující strany o předání peněz. Soudy kromě toho při úvaze o vůli žalovaných ponechaly zcela bez povšimnutí samými žalovanými tvrzenou zajišťovací funkci jejich převodu členských práv k bytu ve vztahu k uskutečněné půjčce. Žalující strana také nikdy neuváděla, že zde tato zajišťující funkce nebyla, pouze zdůrazňovala, že převod členských práv byl poté konzumován její platbou za tento převod, kterou žalovaní popírali. Otevírá se otázka, zda žalující strana nedisponuje právy ke spornému bytu oprávněně, a to z titulu zástavního práva k trvající půjčce ve výši 250.000,- Kč. Závěrem dovolatel žalovaným nabízí smírné řešení.

Vyjádření k tomuto dovolání nebylo podáno.

Dovolací soud věc projednal a rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001, a to v souladu s ustanovením části dvanácté, hlavy I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o.s.ř.).

Dovolání bylo podáno osobou oprávněnou - účastníkem řízení, řádně zastoupeným v dovolacím řízení advokátem (§ 241 odst. 1 o.s.ř.), bylo podáno ve lhůtě určené v § 240 odst. 1 o.s.ř., splňuje formální i obsahové náležitosti podle ustanovení § 241a odst. 1 o.s.ř. a opírá se o zákonem stanovené dovolací důvody (§ 241a odst. 2 písm. a/ a b/, § 241a odst. 3 o.s.ř.). Odvolací soud v rámci poučení sice uvedl, že dovolání proti jeho rozhodnutí by bylo přípustné pouze pokud by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.), ale pozornosti dovolacího soudu nemohlo uniknout, že dovolání je – jak správně uvádí dovolatel - přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b/ o.s.ř. Napadený rozsudek odvolacího soudu totiž potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, ve kterém okresní soud rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. Odvolací soud ve svém zrušujícím usnesení ze dne 24.1. 2001, č.j. 30 Co 533/2000-151 instruoval nalézací soud nejen ohledně doplnění provedených důkazů, ale vyjádřil i svůj závazný právní názor, který do značné míry usměrnil následnou rozhodovací činnost soudu prvního stupně.

Dovolací soud proto napadené rozhodnutí přezkoumal v rozsahu plynoucím z podaného dovolání (§ 242 odst. 1,3 o.s.ř.), když nezjistil žádné vady ve smyslu ustanovení § 229 odst. l o.s.ř.

Po projednání věci Nejvyšší soud ČR dospěl k přesvědčení, že dovolání není důvodné.

Podle § 242 odst. 3 o.s.ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Dovolatelem uváděná argumentace mířící na tvrzené nesprávné právní posouzení věci ze strany odvolacího soudu napadá v první řadě to, že soudy podle názoru žalobce nezohlednily skutečnost, že žalující strana disponuje veřejnou listinou – katastrálním zápisem svého vlastnictví předmětného bytu. Podle dovolatele by proto důkazní břemeno mělo tížit žalované, kteří by měli předkládat důkazy toto vlastnické právo zpochybňující. Odvolací soud proto neměl postupovat správně, když po straně žalující požadoval, aby prokázala, že předala peněžitý obnos za převod členských práv k družstevnímu bytu žalovaných.

Tato námitka dovolatele nemá opodstatnění. Je pravdou, že veřejná listina v souladu s ustanovením § 134 o.s.ř. prokazuje, není-li dokázán opak, pravdivost toho, co je v ní osvědčeno. Pravdivost obsahu listiny (tzv. správnost) přitom může být hodnocena; důkaz o tom, že obsah takové listiny neodpovídá skutečnosti je tedy připuštěn. V projednávaném sporu je však v této souvislosti rozhodné, že potřebné dokazování nesměřovalo k prokázání okolností, za jakých došlo k zápisu vlastnictví žalující strany, ale ke skutečnostem tento zápis předcházejícím. Soudy obou stupňů s ohledem na zcela protichůdná tvrzení obou stran sporu zcela správně napřely svou pozornost právě k předpokladům převodu členských práv ke spornému bytu. A protože se související okolnosti dotýkaly výhradně strany žalující (její solventnost) anebo by vyžadování negativního důkazu po žalovaných sotva mohlo být myslitelné (jimi tvrzené nepředání peněz), povinnost doložit svá tvrzení byla logicky uložena především dovolateli (a jeho tehdejší spolužalobkyni).

Dovolateli nelze přisvědčit ani v jeho přesvědčení o nesprávnosti právní úvahy odvolacího soudu, pokud tento nedovodil aktivní legitimaci žalující strany ze zajišťující funkce dohody o převodu členských práv a povinností k předmětnému družstevnímu bytu ze dne 2.3. 1998. Jak totiž vyplývá z judikatury vyšších soudů a jak bylo uvedeno např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6.12. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1273/2000, uveřejněného v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 12, č. 892: „Smlouva (dohoda, ujednání), jejímž skutečným smyslem je sjednání tzv. propadné zástavy (uspokojení pohledávky zástavního věřitele tím, že mu připadne zástava do vlastnictví), je v rozporu s účelem zástavního práva tak, jak jej stanoví zákon, a tedy pro rozpor s účelem zákona neplatná podle ustanovení § 39 ObčZ.“ Dopad tohoto právního názoru na projednávanou věc je zřejmý. Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené (srov. § 151a odst. 1 a § 151f obč. zák.). Zástavní právo tedy zástavnímu věřiteli umožňuje, aby dosáhl uspokojení své pohledávky, jestliže ji neuspokojil řádně a včas dlužník, z výtěžku prodeje (jiného zpeněžení) zástavy. Pokud tedy krajský soud uvažoval tak, že žalující strana nemá z titulu výše uvedeného zajišťovacího instrumentu aktivní legitimaci pro žalobu na vyklizení sporného bytu, nelze jeho postupu nic vytknout.

Pokud pak žalobce ve svém dovolání napadá posouzení důkazů provedené soudy obou stupňů, nelze než konstatovat, že odvolací (nalézací) soud určitým způsobem zhodnotil výsledky provedeného dokazování a ke svým závěrům dospěl, aniž by se dopustil zjevné logické chyby. To platí i pro způsob posouzení důvěryhodnosti jednotlivých svědeckých výpovědí (svědků K. a matky žalobce), který nemůže být hodnocen jakožto důvod nesprávnosti dovoláním napadeného rozhodnutí. I zde totiž jde o výsledek hodnocení důkazů, které plně příslušelo odvolacímu soudu, jenž postupoval správně a nedopustil se v tomto směru žádné takové chyby, která by výsledky řízení zpochybňovala. Soudy obou instancí na základě dosti kontroverzního skutkového stavu dospěly k přesvědčení o neexistenci vůle žalovaných převést na stranu žalující členská práva k jejich družstevnímu bytu, aniž by se jejich skutkový závěr relevantně míjel s provedeným dokazováním. Soudy při svém hodnocení důkazů

nepominuly žádné rozhodné skutečnosti, ať už na straně žalující nebo na straně žalované (jejíž absence právního zastoupení ani jiné skutečnosti vyšlé v řízení najevo ostatně nepotvrzují tezi o nabytí částky převyšující jeden milion Kč), které by jejich postup učinily rozporným s ustanovením § 132 o.s.ř. Dovolací soud za tohoto stavu mohl, když nebyla zjištěna žádná zásadní procesní pochybení, postupovat jedině tak, jak se stalo, tj. přezkoumat správnost hmotného právního posouzení věci odvolacím soudem.

Stran v dovolání obsažené dohody o narovnání Nejvyšší soud ČR poznamenává, že dovolací řízení směřuje k přezkoumání zákonnosti rozhodnutí odvolacího soudu, a taková nabídka proto v jeho rámci nemá žádný rozhodný smysl (nic však nebrání jejímu mimosoudnímu uplatnění).

Vzhledem k výše uvedenému proto dovolací soud došel k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.) a dovolání žalobce proto bylo nutné podle citovaného ustanovení zamítnout.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za újmu
- Odměna advokáta
- Obydlí
- Územní plán
- Základní vzdělávání (exkluzivně pro předplatitele)
- Žalobní argumentace (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastavení exekuce
- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)